

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಬೆಂಬಲಿತ ಕಲಿಕೆ

ಟುಲ್ ಟುಲ್ ಬಿಶ್ವಾಸ್

ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ಎಂದು ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಘೋಷಿಸಿರುವ ಕೋವಿಡ್ -19 ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು! ಜೀವನಗಳನ್ನು ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದು, ಇದರ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವಿನ್ನೂ ಕಾಣಬೇಕಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಔಪಚಾರಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಮತ್ತು ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡುತ್ತಾ ಔಪಚಾರಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಮಕ್ಕಳು ಕಳೆದ ಮಾರ್ಚ್‌ನಿಂದ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದು ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

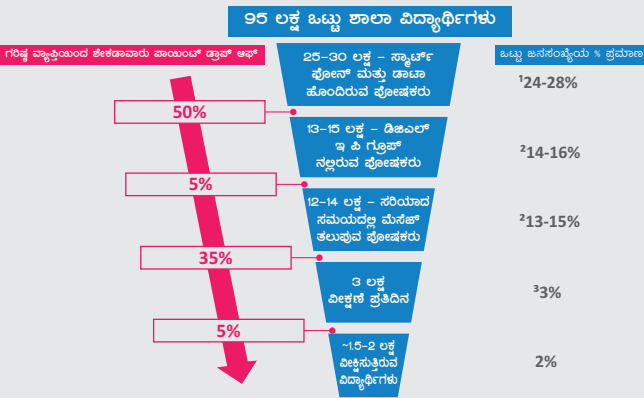
ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಎರಡೆರಡು ಅನನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಅನನುಕೂಲತೆ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಅನನುಕೂಲತೆ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಔಪಚಾರಿಕ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ದೊರೆಯದೇ ಇರುವುದು ಇವೇ ಆ ಅನನುಕೂಲತೆಗಳು. ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಲದೊಂದಿಗೆ, ಅಂಗನವಾಡಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಲಸಿಕೆಗಳು ಕೂಡ ದೊರಕದಂತಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತೆ ತೆರೆದ ಬಳಿಕ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಔಪಚಾರಿಕ ಕಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ನ್ಯೂನತೆ ಎದುರಿಸುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲಾಗಬೇಕು.

ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಶುರುವಾದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಯಾನಕತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪೋಷಕರು, ಕುಟುಂಬಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಜನೋಪಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದಿಕ್ಕುತೋಚದಂತಾಗಿದ್ದವು. ಮೆಟ್ರೋ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪರಕೀಯವಾದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಪರವಾಗಿರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಹುಡುಕುವ ಹೋರಾಟದ ಜೊತೆ-ಜೊತೆಗೇ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ-ಪಟ್ಟಣಗಳ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ತಲುಪುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸವಾಲನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಚಾರ ಬಹುತೇಕ ಮರೆತೇ ಹೋಗುವಂತಾಯಿತು.

ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದು, ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಈ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದ ಅಂತ್ಯವು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದೆ, ಭಯ-ಆತಂಕ ಮನೆಮಾಡಿದವು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ಇ-ಕಲಿಕೆ”ಯನ್ನು ಅನೇಕ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಬಹಳಷ್ಟು ದುಬಾರಿ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ದುಬಾರಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಇದು, ಬಡವರು ಮತ್ತು ಬಲ್ಲದರ ಮಧ್ಯೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಂತರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಇ-ಕಲಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸೌಕರ್ಯದ ಕೊರತೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಂಚಿತರಾಗುವಂತೆ ಆಯಿತು.

ಗರಿಷ್ಠ ತಲುಪುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಳಹಂತಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಶೇಕಡಾ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂಶಗಳು

ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಎದುರಾಗುವ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಭೋಪಾಲ್‌ನ ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮವಾದ "ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳದ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ"ವು (Sustainable Action for Transforming Human Capital - SATH) ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಮುಂದಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಬಯಲುಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೋಷಕರಲ್ಲ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 30ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಲಿಕಾ ಬಲವರ್ಧಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ (DigILEP) ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುವ ಪಾಠ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ನಿಜವಾದ ತಲುಪುವಿಕೆ / ಬಳಕೆಯು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ ಎರಡರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಆಯುತ್ತದೆ.

ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪೋಷಕರು ಮತ್ತು ಇತರ ವಯಸ್ಕರು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವುದು "ಇ-ಕಲಿಕೆ"ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿ ನೆರೆಹೊರೆಯನ್ನೂ ಶಾಲೆಯನ್ನಾಗಿಸುವುದು

ಕೊರಗುತ್ತಾ ಕೂರುವ ಸಮಯ ಈಗ ಮುಗಿದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಏಕಲವ್ಯ ತಂಡಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಲಾಗದಂತಹ ಸವಾಲು ಧುತೆಂದು ಎದುರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರನ್ನಾಗಿಸಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಬೇಸಿಗೆ ಶಿಬಿರಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ನಡೆಸುವ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಬೇಸಿಗೆ ತಿಂಗಳುಗಳು ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈಗ ಮೇ 2020 ರ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಈ ತಂಡಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರೊಡನೆ ಸಂವಾದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಈ ಸಂವಾದಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಕೋವಿಡ್ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸವಾಲುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಈ ಕಷ್ಟಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಲಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿತ್ತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಸೆಲ್ ಫೋನುಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಅಲ್ಪ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹತಾಶರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂವಾದಗಳು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿತು.

ಈ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗಿನ ಸಂವಾದಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗಿನ (ಆರ್.ಎಸ್.ಕೆ., ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ) ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಯು ನಾವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರೀ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಂದಕವನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿತಲ್ಲದೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒತ್ತಿಹೇಳಿತು. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲ ನಡೆದ ಸರಣಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲ ಆರ್.ಎಸ್.ಕೆ. ತಂಡ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ಅಪ್ರಾಪ್ತ ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ, "ನಮ್ಮ ಮನೆ - ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಲಯ (ನ.ಮ.ನ.ವಿ.)" (Hamara Ghar-Hamara Vidyalaya -HGHV) ಎಂಬ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಪೋಷಕರೊಡಗೂಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಾಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾದರು.

ನ.ಮ.ನ.ವಿ. ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಅಥವಾ ನೆರೆಹೊರೆಯ ತರಗತಿಗಳು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಏಕಲವ್ಯವು ತನ್ನ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನುಭವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು

ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲ ಶಾಲೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ, ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಚಾಚುವ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳೇ, "ಶಿಕ್ಷಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನ ಕೇಂದ್ರ"ಗಳು (Shiksha Protsahan Kendras - SPKs). ತುಂಬ ದೂರದೂರದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೂಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ, ಭೂರಹಿತ ಕೃಷಿ-ಕಾರ್ಮಿಕರ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಲಿಕೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ. ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ. ಮಕ್ಕಳು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಕೇವಲ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರದೆ, ಮನೆ, ಪೋಷಕರು, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಮತ್ತು ನೆರೆ ಹೊರೆಯವರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಮನೆಯವರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ. ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ.ಗಳ ಎರಡನೇ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ. ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಕ್ರಿಯ, ಸಹಕಾರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ. ನಡೆಸಲು ರಚಿಸುವ ಪೋಷಕರ ಸಮಿತಿಯವರೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸುಗಮಕಾರನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯುವ ಸುಗಮಕಾರರು ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ.ಗಳಲ್ಲಿ, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ, ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ.ಗಳು ನಮ್ಮದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಸಮುದಾಯ-

ದಲ್ಲರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಪೋಷಕರ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲೂ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ. ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಕರು ಈ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮಾಸಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು, ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳ ಗೈರುಹಾಜರಿ ಅಥವಾ ತಡವಾಗಿ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು, ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರ ಬೆಂಬಲದ ಪಾತ್ರವನ್ನು, ಮಾಸಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರ ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು, ಹಳ್ಳಿಯ ಶಾಲೆಯ ಮತ್ತು ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಕರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು, ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಥೆಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಾತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೊಹಲ್ಲಾ ಕಲಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೇಂದ್ರ

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳ ಮುನ್ನೂಚನೆಯಂತೆ 2020-21ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಬಹುಪಾಲು ಸಮಯ ಶಾಲೆಗಳು ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು, ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದಾಗಲೇ, ಗುಂಪು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾಗಲೇ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ 'ಏಕಲವ್ಯ' ತಂಡದ ನಾವು "ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲೆಯೇ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ"ಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಎಸ್.ಪಿ.ಕೆ. ಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶ/ಕುಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡೆವು.

ಹೀಗೆ, "ಮೊಹಲ್ಲಾ ಕಲಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೇಂದ್ರ"ದ (Mohalla Learning Activity Centre - Mohalla LAC), ಕಲ್ಪನೆಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಾನದ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿತಕರವೂ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ, ಸಂತೋಷದಾಯಕವೂ ಆದ ಕಲಿಕೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಹೋದರರಿಂದ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವಕರು ಅಥವಾ ಯುವ ಪೋಷಕರಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ.ಗಳನ್ನು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗಿನ ತೆರೆದ ಅಥವಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಳಿಯಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹದಿನೈದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಕರೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಸೂಕ್ತವಾದ ದೈಹಿಕ ಅಂತರ ಕಾಪಾಡಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಸುರಕ್ಷತಾ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು, ಪ್ರತಿ ತಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆ ಮಕ್ಕಳಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಗಳಲ್ಲಿನ ತಂಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಗಳು ಸೋಮವಾರದಿಂದ ಶುಕ್ರವಾರದವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಶನಿವಾರಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ವಾರದ ವಿಮರ್ಶೆಗಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಗಮಕಾರರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಚಾರಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ (ಸುಗಮಕಾರರ ಪರಾಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಓದಿನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಲು ಒಂದಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳು), ಕೆಲವು ಅಗತ್ಯ ಬೋಧನೆ-ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು (ಉ.ಎಲ್.ಎಂ.ಗಳು) ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಆರಂಭಿಕ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದ್ದವು. ದೈನಂದಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಕಲಕಾ ಪರಿಕರಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುವಂತೆ ನೋಡಿ-ಕೊಳ್ಳುವ ಸುಗಮಕಾರರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ, ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಲಿಯುವ, ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರು ಕಲಿಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಹೊರಗಿನ ಉ.ಎಲ್.ಎಂ.ಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸುಮಾರು 430 ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಗಳ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸುಮಾರು 40 ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಗಳ ಅನುಭವವು ನಮಗೆ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ : ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸಮಾನವಯಸ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡಿ, ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದೇ ಅತ್ಯಂತ ತುರ್ತಿನ ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ಈ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಡದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಾರಕಕ್ಕೇರಿದ್ದು, ಇದು ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ, ಐನ್ನತೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಈ ಒತ್ತಡದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ತಮ್ಮ ಸಮಾನವಯಸ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಸಮಯ ಕಳೆಯಲು ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಮಯದ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ, ಬರೆಯುವ, ಚಿತ್ರಿಸುವಂತಹ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಎಲ್.ಎ.ಸಿ.ಗಳನ್ನು ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲೇ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ, ಈ ಮೊಹಲ್ಲಾ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನೋಡಲು ಪೋಷಕರು ಕೂಡ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ! ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮೋಜಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಓದುವುದರಲ್ಲಿ, ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಆರ್.ಎಸ್.ಕೆ. ಸಹ ಮೊಹಲ್ಲಾ ತರಗತಿಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವಕರ ನಡುವೆ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವವೊಂದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಶಾಪುರ್, ಬೆತಲ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ

ಶಾಪುರ್, ಬೆತಲ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ

ಸಂಗವೇಡ, ಹೋಶಂಗಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ

ಖೇಡ್ಲಾ, ಹೋಶಂಗಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ

ಶಾಪುರ್, ಬೆತಲ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ

ಮುಂದಾಳುಗಳಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು

ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ, ಹಲವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕಾ ಕ್ರಮಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಮಕ್ಕಳ ವರ್ತನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳೆಂದರೆ:

- ಕಿರಿದಾದ ಮುಚ್ಚಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳು ವೈರಸ್‌ಗೆ ಕಾವುಮನೆ-ಯಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ.ಗಳನ್ನು ತೆರೆದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಳಿಯಾಡುವಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೇ ತರಗತಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಸುಗಮಕಾರರು ಮುಖವುಸು (ಮಾಸ್ಕ್) ಧರಿಸುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರತಿ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಗಳಿಗೂ ಸೋಪು, ಶುದ್ಧ ನೀರು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿಯ ಕರವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್.ಎ.ಸಿ.ಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಗಮಿಸುವ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ 20-30 ಸೆಕೆಂಡುಗಳ ಕಾಲ ಕೈಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ದೈಹಿಕ ಅಂತರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕವಾಯತಿನಂತೆ ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಈಗ ತಮ್ಮ ಮನೆ, ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹರಿಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯವು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಅಹಿತಕರವಾಗಿಯೇ ಆದರೂ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯಂತಹ ಔಪಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು, ನಿಗದಿತ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಕಅಕೆಯತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಜೀರಲು ಸಮಯ

ಈಗ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮಹತ್ವವು ಏಕಲವ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಧಾನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸುದೀರ್ಘ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅನುಭವವು ಕೋವಿಡ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ತಯಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ.ಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ-ಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದೆ.

ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ರಚಿಸಲಾದ ಪೋಷಕರ ಸಮಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂವಾದಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ.ಗಳ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಈ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವ ವಲಸೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆತ್ಮತಂತ್ರ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಗಳಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ತದನಂತರ ಅವರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಹರಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಮುದಾಯಗಳ ಈ ವೇದಿಕೆಗಳು ವೈರಸ್ ಅನ್ನು ದೂರವಿಡುವ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕಾ ಕ್ರಮಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾರ್ಕಿಕತೆ ಮೊದಲಾದ ಕೋವಿಡ್ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವೇದಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಪೋಷಕರ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಬಹುದಾದಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಶಾಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು, ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಕ್ಕಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆಂದು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಜಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೊದಲಾದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂದೇಶಗಳ ವಿನಿಮಯವು ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿದೆ.

- ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಲ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿಸುವುದು.
- ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲು ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಮಯವನ್ನು ನೀಡಿ, ಪೋಷಕರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯೂ ಒಂದೊಂದು ಶಾಲೆಯಂತಾಗಲು ಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕೈಜೋಡಿಸುವ ಯುವ ಸಮುದಾಯದ ತಂಡಗಳ ರಚನೆ.

ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊಹಲ್ಲಾ ಎಲ್.ಎ.ಸಿ. ಪ್ರಯತ್ನವು ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಒಡನಾಟವು ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಈ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ವಿರುದ್ಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಅವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೆರೆಹೊರೆಯ, ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನ ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ.

ನಗರಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೋವಿಡ್ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಕಡಿಮೆ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಚದುರಿದಂತೆ ಇರುವ ನಿವಾಸಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸೋಂಕಿನ ಹರಡುವಿಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ-ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಶಾಲೆಗಳ ಮುಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಸಮುದಾಯ-ನೇತೃತ್ವದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳೆಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿ, ಹಳ್ಳಿಗಳ ಉದಾ-ಹರಣೆಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುವ ಸಮಯ ಇದಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ವೆಜವಾಣಿ, ಖೇಡ್, ಪುಣೆ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ಅಮರವತಿ, ಅಂಕಿತ್ ಅಲ್ವರೆ, ಆಕಾಶ್, ನಂದಾ, ಖೇಮ್‌ಪ್ರಕಾಶ್, ಸರಿತಾ ಅಭಿಂಗ್

ಟುಲ್‌ಟುಲ್ ಜಿಶ್ವಾಸ್ ಅವರು “ಏಕಲವ್ಯ”ದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ, “ಏಕಲವ್ಯ”ದ ಧ್ಯೇಯಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಲಿಕೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ತಳಮಟ್ಟದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ತರಗತಿಗಳ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿರುವ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಹೊಂದಿರುವ ಟುಲ್‌ಟುಲ್ ಅವರ ಸುಮಾರು ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಏಕಲವ್ಯ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೊದಲು ಅವರು ಏಕಲವ್ಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಕ್ಕಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ “ಚಕ್ಮಕ್”ನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು tultulbiswas@yahoo.com ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ಜನಾರ್ದನ್ ಚನ್ನಗಿರಿ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಜೈಕುಮಾರ್ ಮರಿಯಪ್ಪ